ބިސްމިﷲ الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2025/HC-A/83
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ހައްވާ މުހައްމަދު، ޖިންދަރީގެ/މ.ދިއްގަރު
- އިސްތިއުނާފު ޢައްދުވި ފަރާތް:
  1. އާޒިބާ މުހައްމަދު، ވޫސަވް/މ.ދިއްގަރު
  2. ޢަބްދުއްރަހީމް މުހައްމަދު، އަޒުވް/މ.ދިއްގަރު
  3. މޫސާ ހަނީފް، ވާދީ/މ.ދިއްގަރު
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ތަރިކަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުއްރައޫފު އިބްރާހީމް
ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޖީދު
ފަނޑިޔާރު ފާތިމަތު ފަރުހާ

ނިމުނު ތާރީޚް: 10 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1448 / 21 ސެޕްޓެމްބަރު 2026

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚު:

16 ރަމަޟާން 1446

16 މާރިޗު 2025

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- ނަންބަރު: 2024-K8C-CIV-10
- ނިންމި ކޯޓު: މުލަކުއަތޮޅު ދިއްގަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- ބާވަތް: މަދަނީ
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 11 އޮގަސްޓް 2024
- ނިމުނު ތާރީޚު: 31 ޑިސެންބަރު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

ޙައްވާ މުޙައްމަދު، ޖިންދަގީގެ / މ. ދިއްގަރު

ވަކީލު: އޭ.ޝަހުޝާދު އަބްދުލްވާޙިދު / ޝަހުޝާދު އެންޑް އެސޯސިއޭޓްސް

އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް

1. އާމިނާ މުޙައްމަދު، ޗާނަމް / މ. ދިއްގަރު
2. ޢަބްދުއްރަޙީމް މުޙައްމަދު، ރަޖުމު / މ. ދިއްގަރު
3. މޫސާ ރަޝީދު، ވާދީ / މ. ދިއްގަރު

ވަކީލު: -

އާއިލާއާބެހޭ – މަދަނީ – މަދަނީއިން ލިބޭ ބައި ހިއްސާކުރުން – ވާރިސުންގެ މެދުގައި މަދަނީ މުދާ ހަމަހަމައަށް ބެހުން

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އޮބްޒަވަރ ހިނގުން، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt·gov·mv ވެބްސައިޓް: www·highcourt·gov·mv

ފަނޑިޔާރު އަބްދުއްރައްޒާޤު އިބްރާހީމްގެ ރައުޔު:

މައްސަލައިގެ ތަފާސީލު:

1. މިއީ، މުލަކަތޮޅު ދިއްގަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024-K8C-CIV-10 ދަޢުވާ ނިންމާފައިވަނީ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ އެދަޢުވާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް މ.ދިއްގަރު/ޖިންނަރީގެ، ޙައްވާ މުޙައްމަދުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުމުން ބަލާފައިވާ ދަޢުވާއެކެވެ.

2. މިދަޢުވާގައި އިސްތިއުނާފުކުރައްވާފައިވާ ފަރާތްތަކަކީ، މ.ދިއްގަރު/ލޯސަމް، ޢާއިޝާ މުޙައްމަދާއި އަދި އަޒުމް، ޢަބްދުއްރަޙީމް މުޙައްމަދާއި، ވާދީ، ޒުލޭޚާ ޙަނީފްއެވެ.

މުލަކަތޮޅު ދިއްގަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުނު މައްސަލަ

3. މ.ދިއްގަރު/ޖިންނަރީގެ، މަރިޔާ އިބްރާހީމް 06 އޯގަސްޓް 2023 ގައި ނިޔާވެފައިވާތީ، އެ މަރުޙޫމާގެ ތަރިކަ ބަހައި ދިނުމަށް އެދި، އެ މަރުޙޫމާގެ އަންހެންދަރި މ.ދިއްގަރު/ޖިންނަރީގެ، ޙައްވާ މުޙައްމަދުގެ ފަރާތުން މުލަކަތޮޅު ދިއްގަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅައިފައެވެ. އެމައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ މުލަކަތޮޅު ދިއްގަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024-K8C-CIV-10 ދަޢުވާގައެވެ.

4. އެދަޢުވާއާއެކު ބަލާއިރު، މަރިޔާ އިބްރާހީމް ނިޔާވިއިރު ވާރިސުންގެ ގޮތުގައި ދުނިޔޭގައި ތިބީ މަރުޙޫމާގެ 02 (ދެ) އަންހެން ދަރިން، މ.ދިއްގަރު/ޖިންނަރީގެ، ޙައްވާ މުޙައްމަދާއި މ.ދިއްގަރު/ލޯސަމް، ޢާއިޝާ މުޙައްމަދާއި، 02 (ދެ) ފިރިހެން ދަރިން، މ.ދިއްގަރު/އަޒުމް، ޢަބްދުއްރަޙީމް މުޙައްމަދާއި މ.ދިއްގަރު/ވާދީ، ޒުލޭޚާ ޙަނީފްއާއެކު ޖުމުލަ 04 (ހަތަރެއް) ވާރިސުން ކަމާއި، އެމަރުޙޫމާގެ ތަރިކައިގައި ހިމެނުނު މ.ދިއްގަރު 'ޖިންނަރީގެ' އެވެ ކިޔާ ބަންޑާރަ ގޯތީގައިވާ އެންމެހައި އިމާރާތްތަކާއި، ވަޤުފުކުރި ތަންތަނާއި ނުހިމަނާ މުދަލާއި، ތަރިކަ

މުދާ ވާރިސުންގެ ދެމެދުގައި ހަމަޖެއްސަވައިދިނުމަށް އެދިފައިވަނީ ހުރިހާ ވާރިސުންގެ ދެމެދުގައި ހަމަހަމައަށްކަން އެނގެއެވެ.

5. މަރީނާ އިބްރާހީމްގެ ވާރިޘުންގެ ތެރެއިން ޙައްވާ މުޙައްމަދާއި، އާމިނާ މުޙައްމަދާއި، ޢަބްދުއްރަޙީމް މުޙައްމަދުމަން އުމުރުންގެ މަންމަގެ ތަރިކައިގައި ހިމެނޭ މ.ދިއްގަރު، "ޖެންޑަރީގެ" އެވެ ކިޔާ ބަންގްލަ ގޭގެ ބަހައިގެން ލިބޭ އެއްޗެއް އޭގެ ޖޯޝަން ބޭނުންވާކަމަށް ބުނެފައިވާތީއެވެ. އަދި މޫސާ ޙަސީފާން ތަރިކައިގައި ހިމެނޭ "ޖެންޑަރީގެ" އެވެ ކިޔާ ބަންގްލަ ގޭގެ ބަހައިގެން ލިބޭ އެއްޗެއް ބޭނުންވާކަމަށް އަދި އާމިނާއަށް ލިބޭ ބައި އާމިނާގެ އެއްބަނޑު އެއްބަފާ ދައްތަ ޙައްވާ މުޙައްމަދަށް ހަދިޔާ ކުރާކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ.[1]

މައްސަލަ ނިންމި ގޮތް

6. މ.ދިއްގަރު ޖެންޑަރީގެ މަރިޔާ އިބްރާހީމް 06 އޮގަސްޓް 2023 ގައި ނިޔާވެފައިވާކަން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުވެއްޖެކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މަރިޔާ އިބްރާހީމް ނާޒިމުދީނު، މަރިޔާ އިބްރާހީމްގެ މަންމައެއް ބައްޕައެއް މާމައެއް ކާފައެއް އަދި ފިރިއަކު ވިއަސް ދުނިޔޭގައި ނެތްކަމާއި، މަރިޔާ އިބްރާހީމްގެ ވާރިސުންގެ ގޮތުގައި ދުނިޔޭގައި ތިބީ 2 (ދޭއް) އަންހެން ދަރިން، މ.ދިއްގަރު / ޖެންޑަރީގެ، ޙައްވާ މުޙައްމަދާއި، މ.ދިއްގަރު / ވޫސަމް، އާމިނާ މުޙައްމަދާއި، 2 (ދޭއް) ފިރިހެން ދަރިން، މ.ދިއްގަރު / އަޒުމް، ޢަބްދުއްރަޙީމް މުޙައްމަދާއި، މ.ދިއްގަރު / ވާދީ، މޫސާ ޙަސީފާއި އެވެ ޖުމްލަ 4 (ހަތަރެއް) ވާރިސުން ކަމާއި ތަރިކައިގެ ގޮތުގައި ހުރީ މ.ދިއްގަރު "ޖެންޑަރީގެ" ކިޔާ 1320 އަކަފޫޓުގެ ބަންގްލާ ގޭގައިވާ އެންމެހައި އިމާރާތްތަކާއި ވަޒުފާ ތަންތަނާއި ނުއުފުލޭ މުދާ ކަމާއި މިގޮތުގައިން ބަހައިގެން މ.ދިގަރު ވާދީ މޫސާ ޙަސީފާން ލިބޭ އެއްޗެއް މ.ދިއްގަރު / ޖެންޑަރީގެ، ޙައްވާ މުޙައްމަދަން ހަދިޔާކޮށް، ޙައްވާ މުޙައްމަދު އެހަދިޔާ ގަބޫލުކޮށްފައިވާ ކަމަށާއި އަދި މ.ދިއްގަރު / ޖެންޑަރީގެ ޙައްވާ މުޙައްމަދާއި، ދިއްގަރު / ވޫސަމް، އާމިނާ މުޙައްމަދާއި މ.ދިއްގަރު /

[1] މުރާފަޢާތު ދިއްގަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024-K8C-CIV-10 މައްސަލާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓް

/ އަޒުމް، ޢަބްދުއްރަޙީމް މުޙައްމަދަށް ލިބޭ އެއްޗެއް އޭގެ ޒާތުން ބޭނުންވާ ކަމަށް ބުނެފައިވާތީ މ.ދިއްގަރު "ޒިންދަގީގެ" ހިޔާ ބަނގާރަ ގޯއްޗާއި އެގްރީގައިވާ އެންމެހައި ނުއުފުލޭ މުދަލާއި ވަގުތަކަ ތަންތަން ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކުގެ މަތިން މ.ދިއްގަރު / ޒިންދަގީގެ، ޙައްވާ މުޙައްމަދާއި، މ.ދިއްގަރު / މޯސަމް، އާމިނާ މުޙައްމަދާއި، މ.ދިއްގަރު / އަޒުމް، ޢަބްދުއްރަޙީމް މުޙައްމަދަން ހަމަހަމައަށް މިލްކުވެއްޖެކަމަށް ކަނޑައަޅައި ޙުކުމް ކޮށްފައިވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅި ނުކުތާ

7. މުލަކަ އަތޮޅު ދިއްގަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024-K8C-CIV-10 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށްޓަކައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އަންނަނިވި ނުކުތާ ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ؛

7.1 މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި، ސާފު އިބާރާތުން މޫސާ ބަޝީރަށް ލިބޭ އެއްޗެއް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ހަދިޔާކޮށްފައިވާކަން އެނގެންއޮތް ނަމަވެސް، އަދި އެހަދިޔާ ގަބޫލުކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮތްނަމަވެސް، އެހަދިޔާގެ ސަބަބުން، ތަރިކައިން އަދި ގޯތީގެ ބިމުން ޙައްވާ މުޙައްމަދަށް ލިބޭ ބައި އެއްވަރުގެ ބައެއް، މޫސާ ބަޝީރުގެ ބައިން ލިބިފައި އޮތް ނަމަވެސް، އަދި އެގޮތުން މުޅި ތަރިކައިގެ 2 ބައިކުޅަ އެއްބައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ލިބެންޖެހޭކަން އެނގޭއިރު، މުޅި ތަރިކައިގެ ހިއްސާ އެއްބައި މޫސާ ބަޝީރު ނުހިމަނައި، ދެންތިބި ވާރިސުންނަށް ހަމަހަމައަށް ލިބިގެންވާކަމަށް ޙުކުމްކޮށްފައި ވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވާރިސުންގެ ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފުވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ ތަފްސީލުކޮށް ދެމުން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަ

8. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ ތަފްސީލުކޮށް އިސްތިއުނާފު ފޯމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި މި މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައިވެސް އެ ނުކުތާއާ ގުޅޭގޮތުން ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ. އެވާހަކަތަކާއި ޝަރީޢަތް ނިންމުމަށްފަހު ދޫކުރެވުނު ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގައި ހިމެނި ދޫކުރެވުނު ލިޔުންތަކާއި ކަމުގައިވާތީ، އެފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަތައް ޚުލާޞާ ގޮތެއްގައި ތިރީގައި ބަޔާންކުރަމެވެ. މިގޮތުން؛

8.1 އަތޮޅުތެރޭގާ މަރިޔާ އިބްރާހީމްގެ ތަރިކައިގައި ހިމެނޭ މ.ދިއްގަރު 'ގިނިތަލީގެ' ކިޔާ ބަންގާލޯ ގޭގައިވާ އެންމެހައި އިމާރާތްތަކާއި ފަޅުފަތު ތަންތަނާއި ނުއުފުލޭ މުދާ ބަހައިގެން ވާރިސުން ލިބޭ އެއްޗެއް ބައްޕާ މުޙައްމަދަށް ހަދިޔާކޮށް، ބައްޕާ މުޙައްމަދު ދިރިހުއްޓާ ތަބްދީލުކުރެވިފައިވާކަން ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަމާއި މި މައްސަލައިގައި ބައްޕާ މުޙައްމަދު ލިބިފައިވާ ބައްޕާ މުޙައްމަދު ތަރިކައިން ލިބޭ އެއްޗެއްކަމުގައި، މުދާ ބަހައިގެން ލިބޭ އެއްޗެއްވެސް ބައްޕާ މުޙައްމަދަށް ލިބިގެންދާ ގޮތަށް ކަމަކާއި އަދި އާޒިބާ މުޙައްމަދާއި އަބްދުއްރަޙީމް މުޙައްމަދަށް ލިބޭނީ ތަރިކައިގެ އަސްލުން އެފަރާތްތަކަށް ލިބޭ އެއްޗެއް ކަމަށާއި އެހެންކަމުން އާޒިބާ މުޙައްމަދަށް ތަރިކައިގެ 1/4 ބައި، އަބްދުއްރަޙީމް މުޙައްމަދަށް ތަރިކައިގެ 1/4 ބައި، އަދި ބައްޕާ މުޙައްމަދަށް ތަރިކައިގެ 2/4 ބައި، ލިބެންވާނެކަމަށާއި މުޅި ބަހާފަ ދޫކުރެވި ބައި، ދެންނެވި 3 (ތިނެއް) ވާރިސުންނަށް ހަމަހަމައަށް ދިނުމަށް ޙުކުމްކުރެއްވިއިރު ނަމަވެސް، އެހެން ވާރިސުންގެ ގޮތުގައި ތަރިކަ ހަމަހަމައަށް ބަހާފައިވަނީ ވާރިސުންގެ ފަރާތުން ތަރިކަ ބަހައިދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ ކަންކަމަށް ފުރިހަމައަށް ރިޢާޔަތް ނުބަލާކަމަށް ބައްޕާ މުޙައްމަދުގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް:

9. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދެނީ، މިމައްސަލަ ދިރާސާކޮށް ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024-K8C-CIV-10 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް ބާތިލުކޮށް، އަލުންޙުކުމްކުރާ ގޮތަށް އިސްތިރާހާގެ ތަރިކައިން، އާމިނާ މުޙައްމަދަށް ތަރިކައިގެ 1/4 ބައި، އަބްދުއްރަޙީމް މުޙައްމަދަށް 1/4 ބައި، އަދި ޙައްވާ މުޙައްމަދަށް 2/4 ބައި ލިބިގެންވާ ގޮތަށް ކަނޑައަޅައި ދިނުމަށެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރެއްވުނު ފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަތަކާއި އެފަރާތުން އެދޭގޮތް

10. އިސްތިއުނާފުކުރެއްވުނު ފަރާތުންވަނީ 03 ޖުއި 2026 ވަނަ ދުވަހު ބޭއްވުނު މުރާފަޢާގެ ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަން ޚުލާޞާ ގޮތެއްގައި ތިރީގައި ބަޔާންކުރަމެވެ.

10.1. އިސްތިއުނާފުކުރެއްވުނު ފަރާތުން ބުނާ ގޮތުގައި ބަހާފައިވާ ތަރިކައިގެ އުނިކަމާ ގުޅޭގޮތުން ބުނާ ބަހާފައިވާ ތަރިކައިން ލިބޭ ބައި ޙައްވާ މުޙައްމަދަށް ހިއްސާކޮށްފައިވާ ކަމަށާއި އެއީ ޝަރުޢީ ފިޤްހީ ނުވަތަ/އަދި ތަރިކާ މުދަލުން ފިޤްހީ އެގޮތަށް ހިއްސާކުރާ ކަމަށާއި، އެގޮތަށް އެބައި ދެއްކިދާނެ ކަމަށް ލިބޭބައި ބާރުނުވާކަމަށާއި، އިތުރަށް ފާހަގަކުރާނެ ކަމެއް ނެތްކަމަށެވެ.

10.2. އިސްތިއުނާފުކުރެއްވުނު އަބްދުއްރަޙީމް މުޙައްމަދު ބުނެފައިވާ ބުނާ ހިއްސާ ދެއްވާ ގޮތަށް ބުނާ ބަހާފައިވާ ބައި، ޙައްވާ މުޙައްމަދަށް ދެވޭނެކަމަށާއި އެގޮތަށް ދޭށެ ކަމަށެވެ.

10.3. އިސްތިއުނާފުކުރެއްވުނު އާމިނާ މުޙައްމަދުގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވާ މުރާފަޢާގައި ފާހަގަ ކުރާނެ އިތުރު ކަމެއް ނެތްކަމަށެވެ.

ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަން

11. މުރާޖަޢާކުރު ދިރާގަރު ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024-K8C-CIV-10 ދަޢުވާއާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ތިރީގައިވާ، އެ ދަޢުވާއާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ބަލާފާ މުރާޖަޢާކުރުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކާއި އެނުކުތާއާ ގުޅޭ ގޮތުން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުންނާއި އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތްތަކުން ދިފާޢުގައިދޭ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި، މިމައްސަލާއާ ގުޅޭން ހުރި ލިޔުންތަކަށް ބަލާއިރު އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

11.1 ހ.ދިރާގަރު/ޖިންދަރީގެ، މަރިޔާ އިބްރާހީމް 06 އޮގަސްޓް 2023 ގައި ނިޔާވެފައިވާކަމާއި، މަރިޔާ އިބްރާހީމް ނިޔާވިއިރު، އެމަރުޙޫމާގެ ވާރިތުން ގޮތުގައި، 2 (ދޭއް) އަންހެން ދަރިން، ހ.ދިރާގަރު، ޖިންދަރީގެ، ޙައްވާ މުޙައްމަދާއި ޢުމަރު، ފާސަލް، އާދިލް މުޙައްމަދު އާއި، 2 (ދޭއް) ފިރިހެން ދަރިން، ހ.ދިރާގަރު، އަޙްމަދު، އަބްދުއްރަޙީމް މުޙައްމަދާއި ޢުމަރު، ވާރީ، މޫސާ ޝަރީފާއި އެއް ޙަމްލާ 4 (ހަތަރެއް) ވާރިތުން ދުނިޔޭގައި ތިބިކަމާއި، އެމަރުޙޫމާގެ ތަރިކައިގެ ގޮތުގައި ހުރީ ހ.ދިރާގަރު "ޖިންދަރީގެ" އެވެ ހިއްސާ 1320 އަކަފޫޓުގެ ބިންގަނޑަށް ގޯތިގައިވާ އެންމެހައި އިމާރާތްތަކާއި ވެގެންވަނީ ތަންތަނާއި ނުއުފުލޭ މުދަލަކުން ހިއްސާގެ ހިނި ބައިން ސާބިތުވާ ކަމެވެ.

11.2 މި މައްސަލައިގައި ތަރިކަ ބެހުމަށް ވާރިތުންގެ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ، އެ ވާރިތުންގެ ދެމެދުގައި ހަމަހަމަ އަށެވެ. އެގޮތުން ތަރިކަ މުޅި ބެހުމުން ކޮންމެ ވާރިތަކަށް ހ.ދިރާގަރު 'ޖިންދަރީގެ' އެވެ ހިއްސާ 1320 އަކަފޫޓުގެ ބިންގަނޑަށް ގޯތިގައިވާ އެންމެހައި އިމާރާތްތަކާއި ވެގެންވަނީ ތަންތަނާއި ނުއުފުލޭ މުދަލުން 1/4 ބައި ލިބެއެވެ.

11.3 ވާރިތުންގެ ތެރެއިން ޙައްވާ މުޙައްމަދާއި، އާދިލް މުޙައްމަދާއި އަދި އަބްދުއްރަޙީމް މުޙައްމަދަށް ތަރިކައިން ލިބޭ އެއްޗެއް އެގެ ޙައްޤުން ބޭނުންކުރާނެކަން ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި މޫސާ ޝަރީފަށް ތަރިކައިން

ލިބޭ ބައި ވާރިޘުންގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ބައްޕާ މުޙައްމަދަށް ހަދިޔާކުރާކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ.[2] މިކަމަށް އެހެން ވާރިސަކު އިޢުތިރާޒުކޮށްފައިނުވެއެވެ. މިމައްސަލައިގައި ތަރިކަ ހަމަޖެއްސުމަށް ވާރިޘުން އެދިފައިވާ ގޮތުގެމަތިން މަރުހޫމާ އިބްރާހީމްގެ ތަރިކަ ބެހުމުން، އާޢިޝާ މުޙައްމަދަށް 1/4 ބައި، ޢަބްދުއްރަޙީމް މުޙައްމަދަށް 1/4 ބައި، އަދި ބައްޕާ މުޙައްމަދަށް 2/4 ބައި، ލިބެމުންދާނެއެވެ. ނަމަވެސް، ދަށު ކޯޓުން މި މައްސަލަ ނިންމުމުގައި މޫސާ ބަރީފާން ތަރިކައިން ލިބުނު ބައި، ބައްޕާ މުޙައްމަދަށް ހަދިޔާކޮށްފައިވީނަމަވެސް، އެބައި ބައްޕާ މުޙައްމަދަށް ލިބެންޏާ، ދެން ދިމި 3 (ތިނެއް) ވާރިޘުންގެ މެދުގައި ހަމަހަމައަށް ތަރިކަ މުދާ ބަހާފައިވާކަން ދަށު ކޯޓުން މި މައްސަލަ ނިންމި ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓަށް ބަލާލުމުން އެނގެއެވެ. ނަމަވެސް، އެގޮތަށް އެމައްސަލަ ނިންމި ސަބަބެއް ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުން އެނގެނަކަށް ނުވެއެވެ.

11.4. ބައްޕާ މުޙައްމަދުގެ ފަރާތުން މިމައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅި މައިގަނޑު ސަބަބަކީވެސް، މޫސާ ބަރީފާން އާނާގެ މަރުމަ އަލްމަރުޙޫމާ މަރިޔާ އިބްރާހީމްގެ ތަރިކައިން ލިބުނު ބައި ބައްޕާ މުޙައްމަދަށް ހަދިޔާކޮށްފައި ވީނަމަވެސް، އެބައި ބައްޕާ މުޙައްމަދަށް ނުޖައްސައި/ލިބެންޏާ، ދެން ދިމި ތިން ވާރިޘުންނަށް ތަރިކަ މުދާ ހަމަހަމައަށް މިޔުކޮށްފައިވާކަން ދަށު ކޯޓުން މި މައްސަލަ ނިންމާފައިވުމުންކަން އެނގެއެވެ.

11.5. ތަރިކަ މުދަލުން ފިރިހެން އަދި އަންހެން ދަރިންނަށް ލިބޭ މިންވަރު ކަނޑައަޅުއްވައި، ޤުރުއާނުގެ ނިސާ ސޫރަތުގެ 11 ވަނަ އާޔަތުގައި މާތްالله ވަޙީ ކުރައްވާފައިވަނީ،

يُوصِيكُمُ ٱللَّهُ فِىٓ أَوْلَٰدِكُمْ ۖ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ ٱلْأُنثَيَيْنِ ۚ

[2] 30 ޑިސެންބަރު 2024 ގައި މުލަކަތޮޅު ދިއްގަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024-K8C-CIV-10 މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި މ.ދިއްގަރު / ވާދީ މޫސާ ބަރީފާގެ ފަރާތުން ދީފައިވާ ބަޔާން

މާނައީ، "ތިޔަބައި މީހުންގެ ދަރިންނާމެދު ﷲ ތިޔަބައި މީހުންނަށް އަންގަވައެވެ. އަންހެން ދެ ދަރިންގެ ބައާ އެއްވަރު ބައެއް

ފިރިހެން ދަރިއަކަށްވެއެވެ." މިފަދައިންނެވެ.

11.6 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **އާދަމް ބަޝީރު ވ. ފާތިމަތު އާދަމް** ގެ ޤަޟިއްޔާގައި،[3]

މީހަކު ނިޔާވާ ހިނދު، އޭނާގެ ވާރުތަ މުދާ، އޭނާގެ ވާރުތަވެރިންގެ ގޮތުގައި ބެހުމަށް އެ ވާރުތަވެރިންގެ ގޮތުގައި ހުރި ގަވާއިދާ ވަކި ގޮތެއް ނެތްނަމަ، އެ ވާރުތަވެރިންގެ ގޮތުގައި، އެމީހުންގެ ނިޔާވި މުވައްރިޘުގެ މުދާ ބަހާލެވެންޖެހޭނީ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ވާރުތަ މުދާ ބެހުމުގައި ކަނޑައެޅި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހަމަތަކާއި އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންކަން ވާރުތަ މުދާ ބެހުމާ ބެހޭގޮތުން އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ކަނޑައެޅި ބަޔާންކޮށްދެވެން އައިސްފައިވާ އަޙްކާމުތަކަށް ބެލުމުން ސާފުކޮށް އެނގެން އޮންނަކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

11.7 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **ފާތިމަތު ވ. އާމިނަތު ހުސައިން** ގެ ޤަޟިއްޔާގައި،[4]

"...މީހެއްގެ ނަމުގައި ބޭންކް އެކައުންޓެއް ރަޖިސްޓަރީ ކުރެވިފައި ވަނިކޮށް އެ މީހާ މަރުވެއްޖެނަމަ އެ މީހާގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓަރީ ކުރެވިފައިވާ އެ ބޭންކް އެކައުންޓް ވާރިސުންގެ ގޮތުގައި ބަދަލުކުރުމަކީ އެ މީހާގެ ތަރިކައިގެ މައްސަލަ ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅައިގެން ނިންމުމަކަށްވުރެ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިލާބަ ގާނޫނާ އެއްގޮތަށް ޝަރީޢަތުން ކަނޑައަޅާ ގޮތެއްގެ މަތިންނެވެ." ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

11.8 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **ސާބިރާ ހުސައިން ދީދީ ވ.ޢަޒީޒާ ހުސައިން** ގެ ޤަޟިއްޔާއަކީ،[5] ތަރިކަ މުދަލާއި ބަންޑާރަ ގޯތީގެ ބިން ބަހައިދިނުމަށް އެދި ހުށަހެޅުމުން ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެއް ކަމާއި، އެ ޤަޟިއްޔާގައި ހިމެނޭ ޤާނޫނީ ސުވާލަކީ (އިސްތޫ) މިޤަޟިއްޔާގައި މިކޯޓުގެ ކުރިމަތީގައި އޮތް ސުވާލުކަން ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ. އެޤަޟިއްޔާއަށް ބަލާއިރު އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ.

[3] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/33 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ހުކުމްނާމާގެ 3 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ނ) ގައި

[4] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/SC-A/21 ޤަޟިއްޔާ

[5] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/SC-A/11 ޤަޟިއްޔާ

11.8.1 ބަންޑާރަ ގޯއްޗެއް ދޫކުރެވިފައިވާ މީހާ މަރުވެއްޖެނަމަ، ބަންޑާރަ ބިމަކީ އޭނާގެ ތަރިކައިގައި ހިމެނޭ މުދަލެއް ނޫންކަމާއި، އެއީ ދައުލަތުގެ މިލްކުއްކަމާއި، އެހެންކަމުން ބަންޑާރަ ގޯއްޗެއް ދޫކުރެވިފައިވާ މީހާ މަރުވެއްޖެނަމަ އެ ގޯއްޗެއްގައިވާ ނުއުފުރާ މުދާ ތަރިކައިގެ އުޞޫލުން ބަހައިލެވޭނެ އެއްވެސް ފަރާތަކަށް އެ ގޯތީގެ ބިމާމެދު ތަޞައްރުފުކުރުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެން ނުވާކަމާއި، ވާރިސުންގެ މެދުގައި ބަންޑާރަ ބިން ބަހައިކުރުމާއި ލިބިދިނުމަކީ ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ތަންފީޛުކުރާ ކަމެއްކަން؛

11.8.2 ބަންޑާރަ ގޯއްޗެއް ދޫކޮށްފައިވާ މީހާ ނިޔާވުމުން އެ ގޯތީގައިވާ އިމާރާތާއި ނުއުފުރާ މުދާ ތަރިކައިގެ އުޞޫލުން ލިބޭނެ ޙައްޤުވާ މީހުންނަށް ބައި އެހެން ވާރިސުންނަށް އެއްވެސް ޝަރުޢީ ޙައްޤެއް ނުލިބި ޤާނޫނުގައިވާނަމަ، އެމީހުންނަށް، ބަންޑާރަ ގޯތީގެ ބިން ވާރުތަވި ހަމަޖެހޭ މަތިން ބައިޙިއްސާ ލިބިދިނުމަށް ބަލައި ނޫންކަން؛

11.8.3 ތަރިކައިގައި ހިމެނޭ އިމާރާތާއި ނުއުފުރާ މުދަލުން ވާރިސުންނަށް ޙައްޤުވާ ބައި، އެ ގޯތީގެ ބިމުން އަޅާއަރަ ޙައްޤުވާ ބަޔާއި ލިބިދޭ ގޮތަށް ޝަރުޢީކޮށް ހަމަޖެހޭ ސަބަބު ތަޞައްރުފު ނޫންކަން.

11.9 ވާރިސުންގެ މެދުގައި ތަރިކަ މުދާ ބަހާނެ ގޮތް ޝަރީޢަތުން ކަނޑައަޅައި ބަހާނެގޮތުގައި ވީ ނަމަވެސް، ވާރިސުންގެ މެދުގައި ތަރިކަ މުދާ ހަމަހަމައަށް ބެހުމަށް އެއްބަސްވާނަމަ އެގޮތަށް ތަރިކަ ބެހުން، އަދި ވާރިސަކަށް ލިބޭ ބައި އެހެން ވާރިސަކަށް ދޫކޮށްލުން ނުވަތަ ހަދިޔާ ކުރުމަކީ ތަރިކަ ބެހުމުގެ އުޞޫލުން ހުއްދަކަމެކެވެ. މިކަމަށް އިސްވެ ބާރުވޭ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **ސާބިރާ ހުސައިން ދޫސާ ވ.އަޒީޒާ ހުސައިން** ޤަޟިއްޔާގައި ތަފްސީލުކޮށްދީފައެވެ. އަދި ތަރިކައިން ލިބޭބައި ވާރިސަކަށް ހަދިޔާ ކުރުމަކީ، ޝަރުޢީ ގޮތުން ސަބަބު ނޫންކަން އެ ޤަޟިއްޔާއިން އެނގެއެވެ.

11.10 ދޫސާ ބަހިއްޔާ އާސާގެ މަންމަގެ ތަރިކައިން ލިބޭ އެއްކޮށް އާގެ ޗާޓުން، ބައްޕާ މުޙައްމަދަށް ހަދިޔާކުރާ ކަމަށް ބުނެފައިވާކަން ދޫސާ ބަހިއްޔާ، 30 ޑިސެންބަރު 2024 ގައި، ދަށު ކޯޓަށް ދީފައިވާ ބަޔާނުން އެނގެއެވެ. އަދި މިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވެސް، ދަށު ކޯޓުގައި ބުނެފައިވާ ފަދައިން އާސާއަށް ތަރިކައިން ލިބޭބައި އާގެ ޗާޓުން ބައްޕާ މުޙައްމަދަށް، އެއީ ތަރިކަ މުދަލުންނެވެ، އަދި ބިމުންވިޔަސް

ހަދިޔާކުރާ ކަމަށާއި، އެގޮތުން ހަދިޔާ ނުކުރެވޭނަމަ، އޭނާއަށް ލިބޭބައި އޭގެ ޤީމަތުން ބޭނުންވާކަމަށް މޫސާ ޙަސީބު ބުނެފައިވާކަން އެނގެއެވެ. މޫސާ ޙަސީބުގެ މިބުނުމުގެ މައްޗަށް ބަލާއިރު، ތަރިކަ މުދަލުން އޭނާއަށް ލިބޭ ބައި ޙައްޤާ މުޙައްމަދަށް ހަދިޔާކުރުމުން، އެ މުދާ ހުރި މ.ދިއްގަރު/ޖަނަވަރީގެ ގޯތީގެ ބިން ބައިކޮށް/ވަކިކުރާއިރު، އެމިނަށްވުރެ ބޮޑުކޮށް ޙައްޤާ މުޙައްމަދަށް ދިނުމަށް ބޭނުންވާކަން އޭނާގެ ބަހުން ދޭހަވާން އޮތުމުން، މޫސާ ޙަސީބަށް ތަރިކައިން ލިބޭބައި، ޙައްޤާ މުޙައްމަދަށް ހަދިޔާކޮށްދެވިފައިވާ އޭގެ ބިމުންވެސް ޙައްޤާ މުޙައްމަދަށް ދިނުމަށް ޝަރުޢީގޮތުން ކަމަކަށް ބަލަންޖެހެއެވެ. ތަރިކައިން ލިބޭބައި ހަދިޔާކުރާއިރު، ޝަރުޢީއުޞޫލުން ސައްޙަކަމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **ސާބިރާ ޙުސައިން މޫސާ ވ. އަޒީޒާ ޙުސައިން ފާސިލްއާގައި** ކަނޑައަޅާފައިވާތީއާއި، މޫސާ ޙަސީބު އެދިފައިވާ ފަދައިން ތަރިކައިން ޙައްޤާ މުޙައްމަދަށް ބައިދެއްވުން ނަހަމަވެސް، އެތަރިކަ މުދާ ހުރި ބަންޑާރަ ގޯތި ބައިކޮށް ބިން ވަކިކުރާއިރު، އޭނާ އެދިފައިވާ ފަދައިން އޭގޮތީގެ ބިމުން ޙައްޤާ މުޙައްމަދަށް އެމިނަށްވުރެ ބޮޑުކޮށް ނުލިބިދާނެ ހާލަތެއް ދެތެރޭވުމުގެ ފުރުޞަތު އޮވެދާނެތީ، މި މައްސަލައިގައި އެންމެ ޙައްޤުވެރި ގޮތަކީ މޫސާ ޙަސީބު އެދޭ ފަދައިން ތަރިކައިން އޭނާއަށް ލިބޭބައި އޭގެ ޤީމަތުން އޭނާއަށްވެސް ލިބިދިނުމަކީ ކަމަށް އަހުރެންނަށް ބޮޑަށް ފެނެއެވެ.

11.11 މިމައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ނުކުތާ ބިނާކޮށްފައިވަނީ، ދަށު ކޯޓުގެ ނިންމުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވަސިއްޔަތާބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ 5 ވަނަމާއްދާގެ (ނ) އާ ޚިލާފުވާ ކަމުގެ މައްޗަށެވެ. އެމާއްދާގައިވަނީ؛

ފަނޑިޔާރުންގެ ނިންމުންތަކާއި، ޙުކުމްތަކާއި، އަމުރުތަކުގެ އަސްލު

5. (ހ) ފަނޑިޔާރުންގެ ނިންމުންތައް ނިންމުމުގައި ފަނޑިޔާރުން އަމަލުކުރާނީ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ޤާނޫނާ. ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ޤާނޫނުގައި ވަކިގޮތަކަށް ކަނޑައަޅާފައިނުވާ ކަންކަން ނިންމުމުގައި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި އެކަމެއް ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތަށް ފަނޑިޔާރުން ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގައި އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ފަނޑިޔާރުން ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.

(1) މުޖުތަމަޢުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ގޮތް ފެނުން.

(2) މުޖުތަމަޢާ އެއްގޮތަށް އެހެން މުޖުތަމަޢުތަކުގައި އެ ކަމެއް ކުރިން ކޮށްފައިވާ ގޮތް ނުވަތަ އެ ކަމަކާ ގުޅޭ ކަމެއް ކޮށްފައިވާ ގޮތް.

(3) ވަކި ފަރާތަކަށް ނުރައްކާ، ވަކި ފަރާތެއްގެ ނުފޫޒަށް ނުފޫޒުވެރިވުމާ، ވަކި ފަރާތަކަށް ދެއްކުން ބިރުކަން ދެކިފުށުއެރުމާ ތަޢައްޞުބުން އެއްކިބާވުން.

މިފަދައިންނެވެ. އެމާއްދާގެ (ށ) ގެ ޚިޔާލުފުޅުގައިވާ ކަމަށް އިސްލާމްދީނާފުށުއަރާ ފަރާތުން ބަޔާންކޮށްފައި ވިސްނަވާފައެވެ، އެޚިލާފުވީ ގޮތެއް ފާހަގަކޮށް ބެލުމަށް ނުވެއެވެ.

11.12 ބައްޔާ މުޙައްމަދުގެ ފަރާތުން މުރާޖަޢާގެ ދައުވާގައި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި މުޢާމަލާތަކީ، ޢާއްމުގެ މަންފާ އަތުވެދުރާ މަޖިލީ އިޤްތިޞާދީ ނިޒާމުތަކާއި، އިޤްތިޞާދުގެ ތަރައްޤީގައި ހިމެނޭ މި ކޯޓުގެ "ޖިނާއީގެ" އެއް ވައްތަރު ބަންޑާރަ ގޮތުގައި އެންމެހައި އިޤްތިޞާދީ މުޢާމަލާތްތަކާއި، މަޢުލޫމާތު ތަރައްޤީ ނުކުރުމާ މުޅި ވާރިސުންގެ ޙައްޤުގައި ހަމަހަމަކަމުން ބަރުވާން އެދި ހަރަކާތް މުޖުތަމަޢު ކަމާއި، އެގޮތުން ތަރައްޤީ މުޅި ބަރުވާން ހުރި ވާރިސުން އެއްބަސްވެފައިވާ ކަމާއި، މި.ދިރާގުތު، ޖިނާއީގެ ވާހަ ގޮތުގެ ބަންޑާރަ ބިން ބަހައި ދިނުމަށް ނުވަތަ ހަމަޖެއްސައިދިނުމަށް އެދުމަށްޓަކައިގެ ތަޙުޤީޤު އެދިވަޑައިގެން ވާރިސުންގެ ތަޙުޤީޤު މުއާސަ ބަޔާނުން އެތަރިކައިން ލިބޭ އެއްޗެއް އާގެ ޙިއްސާ ބަޔާނާ މުޚާލިފުވާ ހަދިޔާކޮށްވައިސް، އެގޮތުގެ ބިމުންފުސް އެމުންވެރުގެ ބަދަލު ބަޔާނާ މުޚާލިފުވާ ދަށުން ޝަރުޢީކޯޓުގެ ދަށުން މުއްސަ ބަޔާނާ މިނިޖުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދަށުކަމުގެ ވާރަކަތުން އެކައްޔަދު، ތަރިކައިން ލިބޭބައި ހަދިޔާކުރުމުގައި އެފަދަ ޝަރުޢީއް ހުރިން ބަޔާނަށް ވާނަކަން އެކަޑައީ މަޙްޤޫ އިޙްޒާރުގެ ވާރިސުން އެއްބަސްވުމާ ގޮތުގެމަތިން، މި.ދިރާގުތު "ޖިނާއީގެ" އެވްދާ ބަންޑާރަ ގެއްލުމާއި، އެގޮތުގައިވާ އެންމެހައި ނުރައްކާ މުދަލާއި، މަދުކަމަކީ ތަޙުޤީޤު ވާރިސުންގެ ޙިއްސާއަށް ހަމަހަމައަށް ބަދަލުކޮށް އަނބުރާނުލާ ފަންނެވެ.

12. އެހެންކަމުން، މ.ދިއްގަރު / ވާދީ، މޫސާ ޙަނީފާގެ ތަރިކައިން ލިބެންޖެހޭ ބައި މ.ދިއްގަރު / ޖިންދަރީގެ، ބައްޕާ މުޙައްމަދަށް ހަދިޔާ ކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަހިނދު އަދި ޝަރީޢަތުގެ ރިޕޯޓުގައި އެކަން ލިޔެފަ ކުރުމަށްފަހުވެސް، މ.ދިއްގަރު "ޖިންދަރީގެ" އެވެ ކިޔާ ބަންގަލާ ގޯއްޗާއި އެޓޭޗްކޮށްފައިވާ އެންމެހައި ސުކުތުގެ މުދަލާއި ވަޒަފަރަ ތަންތަން ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާގެ މަތިން، މ.ދިއްގަރު/ ޖިންދަރީގެ، ބައްޕާ މުޙައްމަދާއި، މ.ދިއްގަރު/ ވޭސަވް، އާޒިޔާ މުޙައްމަދާއި، މ.ދިއްގަރު/ އަޒީމް، އަބްދުއްރަޙީމް މުޙައްމަދަށް ހަމަހަމައަށް މިލްކުވެރިކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ތަރިކަ ބެހުމާ ބެހޭގޮތުން ވާރިޘުން ހަމަހަމައިގައި، އެއްބަސްވެފައިވާ ގޮތުގެ މައްޗަށް ރިޕޯޓް ކުރުމުގައި، އަދި ތަރިކަ މުދާ ބެހުމުގައި ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ޚިލާފުވާކަމަށް ކަނޑައަޅާނެ ސަބަބެއް ނުފެނެއެވެ.

ނިންމަން ފެންނަގޮތް

13. މުރާޖަޢާގެ ދިއްގަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024-K8C-CIV-10 ފަސްޚުކުރާ ޙުކުމް ބާޠިލުކޮށް، އަލްމަރްޙޫމާ މަރިޔާ އިބްރާހީމްގެ ތަރިކައިގައި ހިމެނޭ މ.ދިއްގަރު 'ޖިންދަރީގެ' އެވެ ކިޔާ ބަންގަލާ ގޯއްޗާއި އެޓޭޗްކޮށްފައިވާ އެންމެހައި އިމާރާތްތަކާއި، ވަޒަފަރަ ތަންތަނާއި ސުކުތުގެ މުދާ ހަމަހަމައަށް ބެހުމަށް މަރްޙޫމާގެ ވާރިޘުން އެއްބަސްވެފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެތަރިކަ މުޅި ބެހުމުން، މ.ދިއްގަރު/ ވޭސަވް، އާޒިޔާ މުޙައްމަދާއި، އެނަރު އަޒީމް، އަބްދުއްރަޙީމް މުޙައްމަދާއި، ވާދީ، މޫސާ ޙަނީފާއި އަދި ޖިންދަރީގެ، ބައްޕާ މުޙައްމަދާ 4 (ހަތަރެއް) މީހުން ކުރި ކޮންމެ މިހަކަށް އެތަރިކަ މުދަލުގެ 1/4 ބައި ލިބެންޖެހޭނެކަމަށް ކަނޑައަޅައި މައްސަލަ ނިންމަން އަޅުގަނޑަށް ފެނެއެވެ.

ޖަސްޓިސް ހުސައިން މަޒީދުގެ ރައުޔު:

14. މި މައްސަލައިގައި ޖަސްޓިސް އަބްދުއްރައޫފު އިބްރާހީމްގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަމެވެ.

ޖަސްޓިސް ފާތިމަތު ފަރުޒާނާގެ ރައުޔު:

15. މި މައްސަލައިގައި ޖަސްޓިސް އަބްދުއްރައޫފު އިބްރާހީމްގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަމެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ބާޠިލްކޮށް ދިނުން

16. މި ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު މައްސަލައިގެ ފަރާތްތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތަކީ މިއަދު 21 ސެޕްޓެންބަރު 2026 އިން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހެވެ.[6] މި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި މި މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓް ޚަސްމުންނަށް ހަވާލުކުރުމުގައިވާނަމަ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފަށާނީ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓް ޚަސްމުންނާ ހަވާލުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެންނެވެ.[7] ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާއަށް ބިނާކޮށް އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.[8]

ޙުކުމް:

ދަންނަވަ، އިސްވެ ބަޔާންވެ ދިޔަ ކަންކަން އެގޮތުގެމަތީން ހުރުމުން، މުލަކަތޮޅު ދިއްގަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024-K8C-CIV-10 ޤަޟިއްޔާގައި، އަލްމަރްޙޫމާ މަރިޔާ އިބްރާހީމްގެ ތަރިކައިގައި ހިމެނޭ

[6] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)
[7] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)
[8] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

މ.ދިއްގަރު "ޖިންދަރީގެ" އެވް ހިޔާ ބަންގޭރު ގޯތިގައިވާ އެންމެހައި އިމާރާތްތަކާއި، ވަޅުފަތަ ގަސްގަހާއި ނުއުފުލޭ މުދާ ހަމަހަމައަށް ބެހުމަށް ވާރިސުން އެއްބަސްވެފައިވާ ކަމާއި، ވާރިސުންގެ ތެރެއިން މޫސާ ހަސީނާން ލިބިބައި ހައްވާ މުހައްމަދުން ހަދިޔާކޮށްދީފައިވާކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި ވީނަމަވެސް، އެބައި ހައްވާ މުހައްމަދުން ލިބިނުދީ، މ.ދިއްގަރު "ޖިންދަރީގެ" އެވް ހިޔާ ބަންގޭރު ގޯއްޗާއި، އެގޯތިގައިވާ އެންމެހައި ނުއުފުލޭ މުދަލާއި، ވަޅުފަތަ ގަސްގަސް ޝަރުޢީ އުޞޫލާ ހަމަޖެހޭގޮތުގެ މަތީން މ.ދިއްގަރު ޖިންދަރީގެ، ހައްވާ މުހައްމަދުގެ އެބަރު ދޫސަވް، އާއިޝާ މުހައްމަދާ އަދި އަޖުވް، އަބްދުއްރަހީމް މުހައްމަދުގެ ހަމަހަމައަށް މިލްކުވެއްޖެކަމަށް ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމް ބާޠިލްކޮށް، އަލްމަރުހޫމާ ވަރީނާ އިބްރާހީމްގެ ތަރިކައިގައި ހިމެނޭ މ.ދިއްގަރު "ޖިންދަރީގެ" އެވް ހިޔާ ބަންގޭރު ގޯތިގައިވާ އެންމެހައި އިމާރާތްތަކާއި، ވަޅުފަތަ ގަސްގަހާއި ނުއުފުލޭ މުދާ ހަމަހަމައަށް ބެހުމަށް ވާރިސުން އެއްބަސްވެފައިވާ ގޮތުގެމަތިން، މ.ދިއްގަރު "ޖިންދަރީގެ" އެވް ހިޔާ ބަންގޭރު ގޯތިގައިވާ އަލްމަރުހޫމާ ވަރީނާ އިބްރާހީމްގެ އެންމެހައި އިމާރާތްތަކާއި، ވަޅުފަތަ ގަސްގަހާއި ނުއުފުލޭ މުދާ ބެހުމުން، މ.ދިއްގަރު/ ދޫސަވް، އާއިޝާ މުހައްމަދާއި، މ.ދިއްގަރު/ އަޖުވް، އަބްދުއްރަހީމް މުހައްމަދާއި، މ.ދިއްގަރު/ ފެހި، މޫސާ ހަސީނާއާއި އަދި މ.ދިއްގަރު/ ޖިންދަރީގެ، ހައްވާ މުހައްމަދަށް 4 (ހަތަރެއް) މީހުން ކޮޅު ކޮންމެ މީހަކަށް އެބައިގައި މުދަލުގެ 1/4 ބައި މިލްކުވާގޮތަށް ކަނޑައަޅައި، މި ޤަޟިއްޔާއާ ބެހޭ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާގުން ހުކުމް ކޮށްފީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ފަނޑިޔާރުން:

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު އަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމް
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ޝުޖޫނާ